

Utbildningsinspektion i Näsvikens skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hudiksvalls kommun och besökt Näsvikens skola den 8 och 9 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Näsvikens skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Näsvikens skola intervjuades elever, rektor, lärare och föräldrar. Inspektörerna besökte även förskoleklassen och lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Näsvikens skola	Antal elever
Förskoleklass	22
Grundskola	168

Källa: uppgifter från Näsvikens skola i samband med inspektion år 2008

I Näsvikens skola finns förskoleklass och grundskolans årskurser 1–9. I anslutning till skolan finns fritidshem som också ingår i rektorns ansvarsområde samt förskola.

Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg beskrivs i separata verksamhetsrapporter avseende hela kommunen.

Verksamheten leds av rektorn som har 80 procents tjänst på skolan och resterande tid är utvecklingsledare på en skola i centralorten. Rektorn började sin tjänst i augusti 2007.

Helhetsbedömning

Inspektionen visar att Näsвикens skola har goda yttre förutsättningar för att främja elevernas utveckling och lärande. Skolan förfogar över utbildad personal med ofta lång erfarenhet och skolans lokaler är i huvudsak funktionella.

Enligt statistik från år 2007 hade 83 procent av eleverna i årskurs 9 fullständiga betyg vilket är högre än både kommunen och riksgenomsnittet. För att fullgöra sitt uppdrag behöver skolan emellertid göra ytterligare insatser för att ge samtliga elever möjlighet att nå målen för utbildningen. Skolans svaghet är bristen på systematisk uppföljning och utvärdering av verksamheten i allmänhet och kunskapsresultaten i synnerhet. Det gör att lärarna i de lägre årskurserna inte har kunskap om i vilken mån eleverna når målen för utbildningen i årskurs 5 i alla ämnen. Därmed finns inte heller på skolnivå någon samlad bild av kunskapsresultaten i de lägre åldrarna i samtliga ämnen. Uppföljningen har i stället koncentrerats till ämnena svenska, matematik och engelska, främst genom de nationella ämnesproven. Dessa visar på kraftiga försämringar mellan de två senaste åren, något som inte analyserats på skolan. De redovisade resultaten tyder dock på att skolan bör vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat i förhållande till kursplanernas mål i årskurs 5 i samtliga ämnen. Resultaten i årskurs 9 visar på stora skillnader mellan pojkar och flickor. Detta är särskilt påtagligt när det gäller meritvärdet men syns också vid en analys av vissa ämnen, till exempel ämnet svenska. För att kunna vidta åtgärder för att utveckla utbildningen är det nödvändigt att skolan har en samlad bild av de resultat som uppnås. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete kan skolan skaffa sig redskap för att kontinuerligt uppmärksamma behov av åtgärder för att elever ska få den utbildning de har rätt till och för att skolan ska kunna fullgöra sitt nationella uppdrag. Ett sådant systematiskt kvalitetsarbete saknas i Näsвикens skola.

För att eleverna ska utvecklas efter sina förutsättningar och utnyttja hela sin förmåga måste undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Inspektionen visar på brister i detta avseende. Om undervisningen inte anpassas till de enskilda eleverna kan behovet av särskilt stöd därigenom öka. Inspektionen visar att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det i Näsвикens skola trots att skolan har kunskap om att detta behov finns.

Näsвикens skola lyckas väl i arbetet med att ge eleverna inflytande över undervisningen, vilket framgår särskilt i intervjuer med de äldre eleverna på skolan. Eleverna har också på ett tydligt sätt varit involverade i arbetet med skolans ordningsregler och är också för övrigt på olika sätt engagerade för att skolan ska vara trivsamt. Däremot saknas en gemensam strategi för att systematiskt ta vara på elevernas förslag på klass- och skolnivå vilket eleverna ofta uppfattar som ett ointresse för deras

bidrag. Skolans demokratiuppdrag förutsätter ett målinriktat arbete där elever ges möjlighet att pröva och förstå sin roll som medborgare i ett demokratiskt samhälle.

I Näsvikens skola pågår ett värdegrundsarbete som bidrar till en lugn atmosfär och arbetsro på de flesta lektioner. Kontakten mellan elever och lärare upplevs som god. Kränkningar förekommer sällan och i de fall det uppstår konflikter agerar skolan snabbt. Skolans likabehandlingsplan uppfyller dock inte i alla avseenden författningarnas krav.

Det finns behov av ett utvecklat pedagogiskt ledarskap med fokus på en förbättrad uppföljning och utvärdering. Därmed kan en pedagogisk diskussion inriktas på utbildningens mål och resultat och en gemensam bild av verksamheten skapas.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan ger inte alla elever som behöver det särskilt stöd (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Studiehundledning på modersmålet ges inte till de elever som har behov av det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan ger inte eleverna den garanterade undervisningstiden (2 kap. 3 § grundskoleförordningen, bilaga 3 till skollagen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Modersmålsundervisning anordnas inte för alla de elever som är berättigade till sådan undervisning (2 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolan har inte rutiner som säkerställer att utdrag ur belastningsregistret lämnas i enlighet med lagen om registerkontroll (lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen bör förbättras.
- Skolan bör analysera skillnaden mellan pojkars och flickors resultat och vidta åtgärder med anledning av analysen.
- Elevernas kunskapsresultat bör förbättras i förhållande till kursplanernas mål i årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen.
- Innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.
- Analysen av resultaten av de nationella ämnesproven bör förbättras.
- Rektorn bör försäkra sig om att de lokala konkretiseringar av kursplanerna som finns i skolan är tydliga och stämmer överens med de nationella kursplanerna.
- Samverkan kring grunderna för kunskapsbedömning och betygssättning i alla ämnen bör förbättras inom skolan och med andra skolor.
- Innehållet i de skriftliga omdömena bör förbättras.
- Skolan bör försäkra sig om att all undervisning tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.
- Arbetet med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former bör förbättras.
- Samverkan mellan lärarna inom skolan bör utvecklas
- Undervisningen bör bättre anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Rektorns pedagogiska ledarskap bör utvecklas.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Nationella ämnesprov i årskurs 9. Andel elever (procent) som enligt skolans bedömning uppnått målen i nationella ämnesprov år 2006-2007 jämfört med riket.

Tabell 1	Näsvikens skola		Riket	
	2006	2007	2006	2007
Svenska	74	100	96,2	96,3
Engelska	94	100	95,5	95
Matematik	100	91	87,6	84,4

Källa: Uppgifter från Näsvikens skola i samband med inspektionen 2008 och Skolverkets statistik

Tabell 2. Betygsresultat för årskurs 9 i Näsvikens skola år 2006-2007 jämfört med riket.

Tabell 2	Näsvikens skola		Riket	
	2006	2007	2006	2007
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	85	83	76,0	76,1
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	85	96	89,5	89,1
Meritvärde¹	221	202	206,8	207,3

Källa: Skolverkets statistik

Kommentar:

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått de nationella kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. Redovisningen av de resultat som uppnått i Näsvikens skola visar en kraftig försämring av resultaten mellan de två senaste åren. Resultatet i ämnesprovet i svenska för årskurs 5 har till exempel sjunkit från 87 procent som uppnått målen för provet år 2006 till 47 procent år 2007. Liknande resultat visas för ämnesprovet i engelska där 74 procent av eleverna nådde målet år 2006 men endast 47 procent år 2007. Motsvarande siffror för ämnesprovet i matematik är 65 respektive 41 procent. Skolan har inte analyserat bakgrunden till de försämrade resultaten. Inspektörerna uppfattar att proven sammanställts olika på skolnivå de två senaste åren vilket kan utgöra en bidragande orsak till resultatförsämringen. I och med att skolan inte analyserat resultaten närmare går det inte att dra några slutsatser av de nationella ämnesproven för skolan som helhet. Näsvikens skola kan inte heller redovisa några resultat i övriga ämnen varför det inte går att bedöma i vilken mån eleverna når de nationella kursplanernas mål i årskurs 5 i några ämnen. Se vidare avsnittet Rektors ansvar.

Betygsresultat och resultat från nationella ämnesprov i årskurs 9 har i flera fall förbättrats mellan de senaste två åren och ligger något över genomsnittet för kommunen och riket när det gäller andelen elever som är behöriga till gymnasieskolans nationella program. Däremot har skolans meritvärde sjunkit från 221 till 202 och ligger nu något under riksgenomsnittet medan andelen elever med fullständigt betyg ligger ungefär i nivå med föregående år. Samtliga resultat ligger dock över genomsnittet för Hudiksvalls kommun. Emellertid är det fortfarande 17 procent av eleverna som inte får fullständigt betyg från grundskolan. Det lägre meritvärdet tyder på att skolan prioriterat arbetet med att alla elever ska nå målen i alla ämnen medan möjligheten

¹ Meritvärdet utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (G=10, VG=15 och MVG=20). Det möjliga maxvärdet för varje enskild elev är 320 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet beräknas för de elever som fått betyg i minst ett ämne. Elevernas sammanlagda poäng divideras med antal elever som fått betyg i minst ett ämne.

för eleverna att nå längre än nivån Godkänt inte på samma sätt stöttats av skolan. En djupare analys av meritvärdet visar också på stora skillnader i resultat mellan pojkar och flickor. Flickornas genomsnittliga meritvärde år 2007 var 255 poäng och pojkarnas 179. Detta är en extremt stor skillnad som borde ha föranlett åtgärder. Skolan har emellertid inte uppmärksammat och analyserat detta. Skillnaden är också synlig i flera av ämnena, till exempel i ämnet svenska där inga pojkar hade betyget Väl godkänt medan över 40 procent av flickorna nådde den betygsnivån.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtätyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Lärarna i Näsvikens skola följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i främst svenska, engelska och matematik. Som underlag för denna uppföljning används olika tester, diagnoser och nationella ämnesprov för årskurs 5. I övriga ämnen sker ingen systematisk uppföljning och utvärdering. Diskussioner om uppnådda resultat förs sällan på lärar- eller skolnivå. Innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras. Inspektörerna bedömer därför sammantaget att bedömningsområdet Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultaten är av mindre god kvalitet.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Uppföljning av resultaten

För att skolan ska utvecklas anger läroplanen att undervisningsmålen ständigt måste prövas, resultaten följas upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. I Näsvikens skola följer lärarna upp undervisningen främst i svenska, matematik och engelska genom nationella ämnesprov, diagnoser och vissa fall egna prov. Någon analys av resultaten i olika ämnen och grupper sker emellertid inte på lärarnivå. In-

spektörerna bedömer att lärarna bör förbättra uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i samtliga ämnen.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ställs det krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje elev vid utvecklingssamtalet. Läraren ska då i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Se vidare i Skolverkets "Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner". I Näsvikens skola skrivs individuella utvecklingsplaner för varje elev. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner. Dessa består till största delen av elevens egen bedömning av sin förmåga och utveckling. De mål som anges i slutet av planen berör ofta elevens beteende snarare än kunskapsutveckling, till exempel "prata mindre på lektionerna, vara lite mer uppmärksam, fixa slöjdbetyget". Inspektörerna bedömer att innehållet i de individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas i enlighet med förordningens krav så att de blir tydliga redskap i elevernas lärande.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygsriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Bedömning och betygssättning är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att diskussioner om bedömning, betygssättning och resultat av nationella ämnesprov mellan lärare endast sker i begränsad omfattning samt att skriftliga omdömen saknas för de elever som inte uppnått målen i något ämne.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och

krav inte uppnås.

Användande av nationella ämnesprov

Enligt läroplanen är syftet med nationella ämnesprov bland annat att bedöma elevernas kunskapsutveckling. I årskurs 9 ska de dessutom fungera som stöd för betygssättning. Näsvikens skola genomför nationella ämnesprov i årskurs 5 och 9. Emellertid analyseras och diskuteras inte resultaten av proven som helhet bland lärarna så att eventuella brister i undervisningen kan påvisas. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sin analys av resultaten av de nationella ämnesproven.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Enligt läroplanen ska läraren allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas krav. Betyg ska uttrycka i vilken mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Under inspektionen framkommer oklarheter om skolan har lokala konkretiseringar av de nationella kursplanerna och i vilken grad dessa används av lärarna. De exempel som inspektörerna tagit del av utgör en blandning av uppnåendemål hämtade ur de nationella kursplanerna, lokala konkretiseringar av dessa mål, betygskriterier och läsårsplaneringar. Inspektörerna bedömer att rektorn bör försäkra sig om att de lokala konkretiseringar av kursplanerna som finns i skolan är tydliga och stämmer överens med de nationella kursplanerna.

Vid samtal med lärarna i Näsvikens skola framkommer att samverkan mellan lärarna om bedömning av kunskapsresultat och betyg endast sker i begränsad omfattning och då oftast på lärarinitiativ. Samverkan med andra skolor om detta förekommer inte alls, eller i mycket begränsad omfattning beroende på ämne. Inspektörerna bedömer att samverkan kring grunderna för kunskapsbedömning och betygssättning i alla ämnen bör förbättras inom skolan och med andra skolor.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska ett skriftligt omdöme ges om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret. Av omdömet ska elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket framgå. Dessutom kan de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Omdömet ska undertecknas av läraren. I Näsvikens skola ges skriftliga omdömen för de elever i årskurs 9 som inte uppnått målen i något ämne. Dessa beskriver dock inte alltid elevens kunskapsutveckling och vilka av kursplanens mål som uppnåtts. I stället innehåller intygen ibland uppgifter om elevens frånvaro och att målen årskurs 9 inte uppnåtts. Inspektörerna bedömer att innehållet i de skriftliga omdömena bör förbättras.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,

10 (19)

- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Genomförande av utbildningen är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att innebörden i läroplanens mål att sträva mot är oklar för skolans personal och därmed inte utgör den självklara utgångspunkten för all undervisning på skolan. Vidare finns brister i skolans arbete med att utveckla elevernas möjligheter att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Däremot uppfattar inspektörerna att elevernas möjligheter till inflytande över undervisningen är relativt goda. Eleverna berättar att det i många fall finns en lyhördhet hos lärarna vilket gör att elevers önskemål ofta kan tillgodoses.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Utbildningens inriktning

I läroplanen finns ett antal mål att sträva mot som ska ange inriktningen för skolans verksamhet. Skolans arbete ska bland annat läggas upp så att varje elev ges möjlighet att utveckla sitt eget lärande och tilliten till sin egen förmåga. Vidare ska skolan sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Iakttagelser och intervjuer visar att dessa mål att sträva mot inte är aktualiserade bland skolans personal. Det förs sällan några diskussioner om hur skolan ska lägga upp sitt arbete för att dessa mål ska präglade undervisningen. Intervjuer visar också att innebörden i strävansmålen är oklar för lärarna och ofta beskrivs som en nivå över uppnåendemålen. Inspektörerna bedömer att skolan bör försäkra sig om att all undervisning tar sin utgångspunkt i läroplanens och kurspla-

nernas mål att sträva mot.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Därigenom ska de förberedas för att kunna fungera som demokratiska medborgare i samhällslivet. I Näsvikens skola finns klassråd och så kallat elevinflytande (elevråd) där eleverna kan ta upp sina frågor. Det är emellertid långt mellan dessa möten och eleverna vet därför inte när de kan ta upp frågor och få svar. De yngre eleverna berättar att de vid några tillfällen har fått gehör för sina förslag, bland annat ett stängsel vid fotbollsplanen. De äldre eleverna har emellertid svårare att ge exempel på när elevernas önskemål har tillgodosetts. De berättar att de ofta får beskedet att deras förslag inte går att genomföra och de upplever att deras förslag inte tas på allvar. Det är inte heller alltid de får svar på de förslag som framförs eller förklaringar till varför de inte är genomförbara. Det finns därför enligt inspektörernas intryck särskilt bland de äldre eleverna en känsla av uppgivenhet och att rektorn och lärarna egentligen inte är intresserade av elevernas medverkan. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete med att utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former.

Samverkan inom skolan

Läroplanen anger att läraren ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. Både rektorn och lärarna uppger att samarbetet mellan lärarna inte är så utvecklat. Detta gäller särskilt i de lägre årskurserna medan samverkan inom arbetslaget i årskurs 7–9 uppges ha kommit längre. Den pedagogiska diskussionen mellan lärarna i de olika arbetslagen är emellertid begränsad. Därmed uppstår enligt de intervjuade lärarna en känsla av att det finns två skolor i skolan. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan lärarna i skolan behöver utvecklas.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Anpassning av verksamheten till elevernas behov är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att alla elever i behov av särskilt stöd inte får det och att undervisningen bättre behöver anpassas till de enskilda elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Individanpassad undervisning

Läraren ska enligt läroplanen utgå från varje enskild elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I Näsvikens skola är lektionerna i många fall läroboksstyrda och arbetssättet enahanda, ofta bestående av att eleven enskilt besvarar vissa frågor eller gör vissa arbetsuppgifter i en arbetsbok. Lärarna uppger att de inte hinner ägna sig tillräckligt mycket åt de elever som behöver extra utmaningar. Denna bild bekräftas av elever och föräldrar. De anpassningar som görs är ofta av kvantitativ art där eleverna gör fler eller färre uppgifter av samma slag. Mer sällan ges eleverna utifrån egna behov möjlighet att pröva olika arbetssätt och arbetsformer eller ges mer utmanande uppgifter i de fall förelagda uppgifter visar sig vara alltför lätta. Inspektörerna bedömer att skolan bör bättre anpassa undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Elever i behov av särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Lärarna berättar att elever kan få stöd genom att gå till en så kallad lärstudio. En anmälan till lärstödsteamet kan också göras. Oftast är emellertid läraren hänvisad till att själv lösa situationen. Rektorn uppger att det finns elever i behov av särskilt stöd som inte fått det under innevarande läsår, något som lärarna bekräftar. Inspektörerna bedömer att elever i behov av särskilt stöd inte har fått det vilket måste åtgärdas.

I grundskoleförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på modersmålet, om eleven behöver det. Beslut om denna stödform ska fattas av rektorn och åtgärdsprogram ska upprättas. Under inspektionen framkommer att sådant behov funnits under längre tid men att studiehandledning inte har getts. Inspektörerna bedömer att studiehandledning inte ges i enlighet med förordningens krav vilket måste åtgärdas. Se vidare i den övergripande kommunrapporten.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Normer och värden är av god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på att det finns ett gott värdegrundsarbete i skolan som helhet där eleverna också till stora delar är delaktiga. Bland annat har eleverna medverkat aktivt i tillkomsten av skolans ordningsregler genom att de äldre eleverna har utarbetat förslag som sedan diskuterats i klasser och bland personal. Det råder som helhet ett vänligt klimat bland eleverna och oftast arbetsro på lektionerna. Inspektörerna får ett intryck av att eleverna gärna tar ett ansvar för sin skola, till exempel genom att hjälpa till att driva skolans café vidare trots att cafépersonal dragits in. Skolans likabehandlingsplan behöver kompletteras i vissa avseenden och elever behöver engageras i arbetet med planen.

Inom följande område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska det finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Näsavikens skolas likabehandlingsplan, som inspektörerna tagit del av, innehåller bland annat en ansvarsfördelning mellan rektor och annan skolpersonal, en beskrivning av skolans förebyggande arbete mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling samt en handlingsplan vid kränkande behandling. Den bedöms dock inte fullt ut uppfylla lagens krav på en likabehandlingsplan. Bland annat saknas en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras under det kommande året. Vidare saknas uppgifter

om hur planen ska utvärderas och den har inte utarbetats under medverkan av elever. Se vidare i Skolverkets Allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7). Inspektörerna bedömer att Näsvikens skolas likabehandlingsplan inte uppfyller lagens krav och att elever inte varit delaktiga vid framtagandet. Detta måste åtgärdas.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Tillgång till likvärdig utbildning är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning och grundar sig främst på att eleverna inte ges den garanterade undervisningstid som författningarna anger samt att elevens val inte ges i enlighet med bestämmelserna i grundskoleförordningen. I övrigt anses områdets bedömningskriterier vara uppfyllda.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Garanterad undervisningstid

Utbildningens omfattning regleras i grundskolans timplan. Under inspektionen

framkommer oklarhet huruvida eleverna får den garanterade undervisningstid som timplanen anger. I timplanen anges bland annat att eleverna ska ha ett visst antal timmar som elevens val. I Näs vikens skola finns elevens val enbart i årskurs 4–6. Enligt skolans timplan ska elevens val ges också i övriga årskurser. I årskurs 7–9 ges istället så kallad egen tid då eleverna bland annat arbetar med att genomföra uppgifter i olika ämnen eller förbereda prov. I vissa fall måste eleverna först arbeta med svenska, matematik eller engelska innan de kan välja uppgift mer fritt. Enligt lärarna har tid till dessa lektioner tagits från vissa av de andra ämnena. Elevens val finns inte i dessa årskurser. Inspektörerna bedömer att eleverna inte ges den garanterade undervisningstid som författningarna anger. Detta måste åtgärdas.

Enligt grundskoleförordningen ska svenska som andraspråk anordnas för de elever som behöver det. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska vid behov anordnas i stället för undervisning i svenska. Rektorn är den som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Rektorn uppger att det vid Näs vikens skola finns elever som har behov av undervisning i svenska som andraspråk. Trots detta har sådan undervisning inte anordnats. Detta är inte i enlighet med förordningens krav och måste åtgärdas.

Skolan har enligt grundskoleförordningen skyldighet att erbjuda modersmålsundervisning till elever med annat språk än svenska som modersmål. Vid Näs vikens skola finns behov av undervisning i modersmål utan att sådan har erbjudits. Detta är inte i enlighet med författningarnas krav och måste åtgärdas.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen för utbildningen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val och då eftersträva att tillgodose elevernas val. Undervisningen syftar till att bredda och fördjupa elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens val i årskurs 4–6 styrs dels av elevernas intressen, dels genom att de under viss del av tiden måste välja något av ämnena svenska, engelska och matematik. I årskurs 7–9 finns så kallad egen tid som dock enligt vad inspektörerna erfar inte sker på tid för elevens val (se ovan). Egen tid fungerar emellertid delvis som elevens val men styrs också av lärarna beroende på vad eleven behöver arbeta med för att nå målen i de olika ämnena. Detta kan inte anses vara i enlighet med förordningens krav. Hudiksvalls kommun har emellertid inte delegerat urval av ämnen för elevens val till rektorerna varför bedömning görs i den övergripande kommunrapporten.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,

16 (19)

- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet. Rektorn har pedagogisk utbildning och flerårig skollärdarerfarenhet. Enligt henne har också alla lärare pedagogisk utbildning. Inspektörerna vill emellertid påpeka vikten av att lärarnas ämneskompetens används främst inom de ämnen och de årskurser de är utbildade för.

Personalen får kompetensutveckling utifrån skolans behov, både genom individuella och skolgemensamma satsningar.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Rektors ansvar är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på brister i uppföljning och utvärdering vilket innebär att rektorn saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling och därmed hur skolan lyckas utföra sitt uppdrag. Vidare behöver det pedagogiska ledarskapet utvecklas bland annat genom att skolans mål och resultat uppmärksammas och diskuteras.

Inom följande områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav

inte uppfylls:

Rektor som pedagogisk ledare

I läroplanen anges att rektorn som pedagogisk ledare och chef för skolans personal övergripande är ansvarig för att verksamheten utvecklas i enlighet med gällande mål och riktlinjer. Vidare anges i skollagen att rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. I Näsvikens skola beskriver både rektorn och lärarna att den pedagogiska diskussionen är relativt undanskymd. Enligt lärarna sker denna främst i arbetslaget. Deras uppfattning är att det saknas tid för att gemensamt ta upp pedagogiska frågor. Rektorn uppger att hon försöker använda konferenserna som pedagogiska modeller för att arbeta med utvecklingsfrågor. I de samtal som inspektörerna haft ges delvis olika bilder av hur arbetet på skolan fungerar. Det gäller till exempel samverkan inom och mellan arbetslagen och hur värdegrundsarbetet bedrivs. En gemensam bild av hur arbetet på skolan bedrivs och vilka resultat som nås är central för att stimulera utvecklingen av utbildningen. Det är rektorns ansvar att en sådan gemensam utgångspunkt kommer till stånd. Inspektörerna bedömer därför att det pedagogiska ledarskapet bör utvecklas.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå.

I skolans kvalitetsredovisning för år 2007 anges endast skolans resultat i de nationella ämnesproven i årskurs 5 som en kvalitetsindikator på kunskapsresultaten. I övriga ämnen görs ingen sammanställning av hur väl eleverna lyckas nå målen i årskurs 5. Som tidigare nämnts följer lärarna huvudsakligen upp elevernas resultat i ämnena svenska, matematik och engelska medan kunskapen om huruvida eleverna når de nationella målen i övriga ämnen är bristfällig. Detta gör att rektorn inte har en samlad bild av skolans och elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5. Detta måste skolan åtgärda.

Även i övrigt finns brister i uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten på skolövergripande nivå. Till exempel visar meritvärde och betyg i olika ämnen i årskurs 9 på kraftiga skillnader mellan pojkars och flickors resultat, något som skolan inte uppmärksammat och analyserat. Inspektörerna bedömer att uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten på skolövergripande nivå bör förbättras. Särskilt bör skolan analysera skillnaden mellan pojkars och flickors resultat samt vidta åtgärder med anledning av analysen.

Registerkontroll

Lagen om registerkontroll anger att registerkontroll ska göras av alla personalkategorier som erbjuds anställning inom förskolverksamheten, skola och skolbarnsomsorg. Vid Näsvikens skola finns inte rutiner som säkerställer att utdrag ur belastningsregistret lämnas i enlighet med lagen om registerkontroll vilket måste åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Kvalitetsarbete sammantaget är av mindre god kvalitet. Bedömningen grundar sig på brister både i skolans systematiska kvalitetsarbete och i kvalitetsredovisningen. Bland annat har kvalitetsredovisningen inte tagits fram under medverkan av elever och föräldrar.

Inom dessa områden bedömer inspektörerna därför att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls:

Systematiskt kvalitetsarbete

Kommunen har enligt författningarna ansvar för att skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot nationella mål och riktlinjer. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. I Näsvikens skola saknas enligt lärarna ett systematiskt kvalitetsarbete där arbete och resultat följs upp och analyseras samt åtgärder för ökad måluppfyllelse läggs fast, något som också bekräftas av rektorn. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, och varje kommunalt driven förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen. Näsvikens skola har en

kvalitetsredovisning som innehåller ett antal redovisningar av skolans måluppfyllelse i vissa delar samt förslag till förbättringsåtgärder. Redovisningen innehåller inte några kunskapsresultat för årskurs 5 utöver resultaten av de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska. Följaktligen redovisas inte heller någon uppföljning, utvärdering och planering av åtgärder på skolnivå utifrån kunskapsresultaten i årskurs 5 i fler ämnen. I kvalitetsredovisningen redogörs för resultaten av en enkät där elever i årskurs 5 och 9 deltagit. Detta bedöms inte motsvara förordningens krav på elevers medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Skolan har inte redovisat någon uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav, vilket måste åtgärdas.

2008-09-25 Stockholm

Bertil Karlhager

Ann-Sofi Pihlgren